

**NORSKE
LAKSEELVER**

Organisasjon for fiskerettshavere og forpaktere i
vassdrag med anadrom laksefisk

Postadresse: Postboks 9354 Grønland
N-0135 Oslo
Kontoradresse: Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon: 2205 4870/ 45 02 16 37
E-post: post@lakseelver.no
Org nr: 971281693
Bankgiro: 8101 05 37886
Internett: www.lakseelver.no

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

deres ref;

vår ref; 2116

Oslo; 10.03.2016

Klargjøring rundt adgang til anvendelse av unntaksbestemmelse i beskyttelsesregimet for nasjonale laksefjorder og laksevassdrag

Et beskyttelsesregime for utvalgte laksefjorder og laksevassdrag ble foreslått for 17 år siden i det såkalte villaksutvalgets NOU 1999:9, Til laks å alle kan ingen gjera?. Utredningen slo fast at de fleste inngrep som kan påvirke laksen krever offentlig tillatelse etter til dels omfattende prosedyrer, men at de historiske erfaringer stort sett viser at villaksen har tapt mot andre samfunnsinteresser, gang etter gang. Det var derfor utvalgets oppfatning at laksens meget utsatte situasjon, og Norges særlige ansvar for arten, krevde at laksens viktigste leveområder måtte få et mer reservasjonsløst vern.

Det første trinnet i innføringen av beskyttelsesregimet med nasjonale laksefjorder og laksevassdrag fant sted i 2002 ved St.prp. 79. I den forbindelse uttalte daværende miljøvernminister Børge Brende at «når nasjonale laksevassdrag og laksefjorder nå blir innført, oppfylles også intensjonene i villaksutvalgets innstilling». Ordningen ble ferdigstilt ved St.prp. 32 i 2007, og omfatter 29 nasjonale laksefjorder og 52 nasjonale laksevassdrag. 1. januar 2013 ble ordningen forankret i lakse- og innlandsfisklovens §7a, som slår fast:

«Når det treffes vedtak eller gjennomføres tiltak som kan påvirke laksens levevilkår, skal de særskilte hensyn som følger av Stortingets vedtak om nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder legges til grunn. I disse områdene skal laksen sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep».

Kommunestyret i Orkdal behandlet den 02.03.2016 planprogram for Regionhavn Orkanger (vedlegg 1). Tiltaket gjelder etablering av ny regionhavn for Trondheimsfjorden i munningen av Orkla, som er henholdsvis nasjonal laksefjord og nasjonalt laksevassdrag. Som beskrevet i høringsuttalelse fra Norske Lakseelver og Elvene rundt Trondheimsfjorden (vedlegg 2) vil tiltaket representere et betydelig inngrep i munningsområdet av Orkla, bl.a. i form av utstrakt mudring i utbyggingsfasen og støyende aktivitet i driftsfasen, i form av lyd og lys på kaiområdet og langt utover alminnelig skipstrafikk i estuariet. Også Fylkesmannen stadfester i sin høringsuttalelse at planen for utvidelse av havna er å betrakte som et større inngrep.

I det beskrevne beskyttelsesregimet i St.prp. nr 32 (2006-2007) står det følgende i kap. 6.3:

”Større inngrep i munningsområdet til nasjonale laksevassdrag tillates ikke”

Beskyttelsesregimet er på mange punkter skjønnsmessig formulert, og gir med dette rom for at nye tiltak likevel kan gjennomføres. Andre punkter, slik som sitatet ovenfor, er mer absolutt i formuleringen. Rådmannen i Orkdal skriver følgende om en mulig konflikt mellom planprogrammet og beskyttelsesregimet i sin kommentar til høringsuttalelsene (vedlegg 1):

”Det åpnes likevel for at det i enkelte tilfelle er nødvendig å iverksette tiltak, blant annet gjelder dette samfunnsinteresser som viktig infrastruktur. Som også Fylkesmannen viser til i sin uttalelse må dette hensynet da gå foran hensynet til villaksen (...)”

Rådmannen refererer her til følgende passasje (heretter kalt unntaksbestemmelsen) i siste avsnitt under kap 6.1 i St. prp. nr. 32 (2006-2007):

”I enkelte situasjoner kan det være nødvendig å iverksette tiltak i et nasjonalt laksevassdrag for å hindre skade på liv, viktig infrastruktur og eiendom av særlig betydning. Slike tiltak må gå foran hensynet til villaksen (...)”

Norske Lakseelver tolker at formålet med denne unntaksbestemmelsen er å åpne for tiltak som skal hindre skade på eksisterende viktig infrastruktur og eiendom av særlig betydning. Vi kan ikke se at det er ment å skulle gi åpning for nyetablering eller utvidelse av viktig infrastruktur og eiendom av særlig betydning. Forøvrig antyder formuleringer som brukes i unntaksbestemmelsen, slik som ”I enkelte situasjoner” og ”hindre skade på liv”, at unntaksbestemmelsen er ment å gjelde for tiltak ved mer akutte situasjoner, som for eksempel ved force majeure.

Et annet moment som etter vår mening viser at rådmannen og Fylkesmannen anvender unntaksbestemmelsen feil, er at den åpner for å iverksette tiltak i et nasjonalt laksevassdrag. Unntaksbestemmelsen åpner ikke for å iverksette tiltak i munningsområdet. At dette er en viktig og relevant distinksjon tydeliggjøres ved at unntaksbestemmelsen står under kapittel 6.1 Beskyttelsesregime for nasjonale laksevassdrag, mens formuleringen som rådmannen og Fylkesmannen ønsker å anvende unntaksbestemmelsen på står under kapittel 6.3 Beskyttelsesregime for nasjonale laksefjorder. Beskyttelsesregimet definerer altså munningsområdet til å være en del av den nasjonale laksefjorden, ikke det nasjonale laksevassdraget.

Norske Lakseelver har forståelse for at KLD ikke kan gå inn i denne konkrete saksbehandlingen, og vi ber heller ikke om dette. Vi ønsker imidlertid en klargjøring fra KLD, på generelt grunnlag, om hvorvidt forvaltnings- eller innsigelsesmyndighet har adgang til å anvende den nevnte unntaksbestemmelsen i forbindelse med tiltak som gjelder nyetablering eller utvidelse av viktig infrastruktur og nyetablering eller utvidelse av eiendom av særlig betydning i munningsområdet til nasjonale laksevassdrag.

Med hilsen

Torfinn Evensen
Generalsekretær

torfinn@lakseelver.no
Mobil: 45021637

Vegard Heggem
Prosjektleder

vegard@aunan.no
Mobil: 92261414

Vedlegg:

1. Melding om vedtak fra Orkdal kommune
2. Høringsuttalelse fra Norske Lakseelver og Elvene rundt Trondheimsfjorden

Kopi til:
Orkdal kommune
Trondheim Havn
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag